

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ

5. ΜΕΤΡΑ – ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ

Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης στην περιοχή μελέτης δεν αποτελούν το κυρίως αντικείμενο αυτής της έρευνας, θεωρούμε όμως ότι είναι σκόπιμο να αναφερθούν εδώ στο βαθμό που έστω μια πρώτη περιγραφή και αξιολόγησή τους μπορεί να αποτελέσει κίνητρο ή/ και έναυσμα για μελλοντική διερεύνηση. Μια διερεύνηση που τουλάχιστον σε τοπικό επίπεδο δεν έχει πραγματοποιηθεί. Επιπλέον, όπως ήδη αναφέρθηκε, τα μέτρα τη περιόδου έκτακτης ανάγκης λειτουργούν ως υπόβαθρο και επηρεάζουν άμεσα αυτά της περιόδου αποκατάστασης. Ενδεικτικά αναφέρουμε παρακάτω μερικά από τα μέτρα έκτακτης ανάγκης που εφαρμόστηκαν στην περιοχή του Δήμου Αχαρνών και της Κοινότητας Θρακομακεδόνων. Τα στοιχεία που παρατίθενται εδώ προέρχονται κυρίως από πληροφόρηση που δόθηκε από το Δήμο Αχαρνών, την κοινότητα Θρακομακεδόνων και κυρίως από τα ερωτηματολόγια που διακινήθηκαν στους προσωρινούς οικισμούς που σεισμοπλήκτων.

5.1. Η έκτακτη στέγαση σεισμοπλήκτων

Οι φορείς που πρώτοι ενεπλάκησαν με την προσωρινή στέγαση σεισμοπλήκτων στην περιοχή μελέτης ήταν το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, και το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης που διένειμαν τις πρώτες σκηνές. Η παροχή άλλης μορφής προσωρινής στέγης π.χ. σε ξενοδοχειακές μονάδες (σύμφωνα με τις τότε ανακοινώσεις φορέων όπως ο Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού και η Ένωση Ελλήνων Ιδιοκτητών Ξενοδοχείων) δεν φαίνεται να βρήκε σημαντική ανταπόκριση στην περιοχή. Στο Δήμο Αχαρνών φαίνεται ότι ο αριθμός των σκηνών που συγκεντρώθηκαν τις πρώτες μέρες μετά το σεισμό ήταν περιορισμένος, αναλογικά με το μέγεθος της ζήτησης που προέκυπταν συνεχώς. Επιπλέον, η διαδικασία της διανομής τους δεν ήταν καλά οργανωμένη, ενώ παράλληλα παρουσιάστηκαν και κρούσματα κλοπών. Δημιουργήθηκαν πάντως πολλοί οργανωμένοι καταυλισμοί σκηνών, αν και οι περισσότερες οικογένειες προτίμησαν να εγκατασταθούν σε πρόχειρα καταλύματα με σκηνές κοντά στις πληγείσες κατοικίες τους. Αξίζει να σημειωθεί δε ότι στην πλειονότητά τους οι χώροι που χρησιμοποιήθηκαν για καταυλισμούς σκηνών αποτέλεσαν αμέσως μετά (κατά την αποκατάσταση) αυτούς

στους οποίους διαμορφώθηκαν οι προσωρινοί οικισμοί (containers και λυομένων). Οι οργανωμένοι καταυλισμοί του Δήμου Αχαρνών ήταν οι εξής:

- *Καταυλισμός Αχαρναϊκού (γήπεδο).*
- *Καταυλισμός MOMA-ΚΑΠΟΤΑ.*
- *Καταυλισμός στο γήπεδο ΑΕΤΟΥ στη Νεάπολη.*
- *Καταυλισμός Αγίου Πέτρου.*
- *Καταυλισμός Λαθέα.*
- *Καταυλισμός Αγίας Τριάδος και Αριστοτέλους.*
- *Καταυλισμός Νεάπολη.*
- *Καταυλισμός Καράβου.*
- *Καταυλισμός Αγίου Αθανασίου.*
- *Καταυλισμός Αγίας Άννας.*
- *Καταυλισμός Αγίας Μαύρας.*
- *Καταυλισμός Μεγάλα Σχοίνα.*

Ο μεγαλύτερος σε μέγεθος καταυλισμός σκηνών του Δήμου Αχαρνών ήταν αυτός του στρατοπέδου ΚΑΠΟΤΑ.. Οι χώροι καταυλισμού που αντιστοιχούσαν σε κενά οικοπέδα του εσωτερικού ιστού της πόλης ήταν περισσότεροι, μεγαλύτεροι σε μέγεθος και καλύτερα οργανωμένοι. Αντίθετα, οι χώροι καταυλισμών στον περιαστικό χώρο ήταν μικρότερης έκτασης και περισσότερο ανοργάνωτοι –με εξαίρεση αυτόν του ΚΑΠΟΤΑ-. Αυτό οφειλόταν κυρίως στον ελλιπή σχεδιασμό πρόληψης και κυρίως στην απουσία της εκ των προτέρων οργάνωσης χώρων καταυλισμού. Παράλληλα επέδρασε αρνητικά τόσο το γεγονός, της έλλειψης τοπικών μηχανισμών διαμεσολάβησης - διακανονισμού για την απόκτηση ή/και επίταξη των ιδιωτικών (περιαστικών κυρίως) χώρων όσο και η ελλιπής (προληπτική) ενημέρωση του πληθυσμού. Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι σε κάθε επιμέρους καταυλισμό συγκροτήθηκε διαχειριστική μονάδα – επιτροπή, την οποία αποτελούσαν δυο συνήθως άτομα. Η επιτροπή ήταν αρμόδια για τη μετάδοση των πληροφοριών και αποτελούσε το συνδετικό κρίκο μεταξύ των σεισμοπαθών και της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πολιτικής του Δήμου Αχαρνών (ΔΚΠΔΑ) αλλά και άλλων φορέων. Η ΔΚΠΔΑ είχε δημιουργήσει Γραφείο εξυπηρέτησης δημοτών, το οποίο στελέχωναν κοινωνικοί λειτουργοί του Δήμου και του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

Στην Κοινότητα των Θρακομακεδόνων η διανομή των πρώτων 50 σκηνών ξεκίνησε την ημέρα αμέσως μετά το σεισμό, δηλαδή την 8^η Σεπτέμβρη του 1999. Συνολικά δόθηκαν 400 σκηνές, από το ΥΠΕΣΔΑ και ΥΠΕΘΑ, ενώ τη διανομή τους είχε αναλάβει κυρίως ο στρατός. Ουσιαστικά στην περιοχή, αναλογικά με το μέγεθος της καταστροφής, δε δημιουργήθηκε οργανωμένος καταυλισμός και αυτό γιατί οι περισσότερες οικογένειες έστησαν τις σκηνές σε εγγύτητα ή εντός του οικοπέδου της κατεστραμμένης τους κατοικίας.

Γενικά η διαδικασία οργάνωσης και λειτουργίας των καταυλισμών χαρακτηρίστηκε αρκετά αποτελεσματική, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν προέκυψαν σημαντικά προβλήματα. Ένα από τα τρωτά σημεία της διαδικασίας αφορούσε στην αδυναμία θέσπισης βασικών κριτηρίων χορήγησης των σκηνών. Παράλληλα, η ύπαρξη σημαντικού αριθμού μικρών και διασκορπισμένων στο δήμο καταυλισμών δυσχέραινε το έργο της γενικότερης οργάνωσης και συντονισμού, εντείνοντας ταυτόχρονα τα υπάρχοντα προβλήματα εξυπηρέτησης των σεισμοπαθών. Επιπλέον η δημιουργία καταυλισμών στον εσωτερικό ιστό της πόλης επιβάρυνε το ήδη βεβαρημένο οδικό δίκτυο της πόλης. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι τα συνεργεία διάσωσης, απομάκρυνσης συντριμμιών και κατεδαφίσεων κινούνταν στις ίδιες οδικές γραμμές με τα οχήματα συγκοινωνιών, τροφοδοσίας και παροχής πρώτων βοηθειών. Η έλλειψη δε κατάλληλων και οργανωμένων περιαστικών και δημοτικών χώρων πράσινου είχε σαν αποτέλεσμα τη μετατροπή των χώρων καταφυγής σε χώρους καταυλισμού. Γεγονός που έθεσε σε αμφισβήτηση την καταλληλότητα των τελευταίων. Ένα άλλο αρνητικό σημείο της όλης διαδικασίας αφορούσε στον αριθμό των σκηνών που διανεμήθηκαν σε κάθε καταυλισμό. Σε ορισμένες περιπτώσεις υπήρχαν πλεονάζουσες σκηνές (π.χ. καταυλισμός MOMA), ενώ σε κάποιες άλλες και κυρίως στις περιπτώσεις των κεντρικών καταυλισμών, οι ελλείψεις ήταν σημαντικές. Άμεση συνέπεια αυτής της κατάστασης ήταν η δημιουργία παραπηγμάτων κοντά στις σεισμόπληκτες κατοικίες.

Επιπλέον, μετά τη φάση της έκτακτης ανάγκης οι σκηνές διαλύθηκαν προκειμένου να ελευθερωθεί ο χώρος και να αναδιαμορφωθεί ώστε να εγκατασταθούν οι προσωρινοί οικισμοί. Για το λόγο αυτό τμήμα του πληθυσμού επέστρεψε είτε σε κατοικίες που είχαν υποστεί βλάβες (σε βαθμό τέτοιο που δεν τις

καθιστούσε μη κατοικήσιμες) είτε σε άλλες που είχαν επισκευασθεί. Όμως κατά τη διαδικασία επανασυλλογής των σκηνών παρουσιάστηκαν αρκετά προβλήματα. Το σημαντικότερο όλων αφορούσε στο ότι πολλοί σεισμοπαθείς δεν τις παρέδιδαν, είτε γιατί δεν είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία παροχής λυομένων είτε γιατί χρησιμοποιούσαν τις σκηνές ως αποθήκες.

5.2. Έκτακτες Οικονομικές Ενισχύσεις

Αποτελεί ίσως ένα σημαντικό πεδίο προς διερεύνηση (και ίσως το πιο παραμελημένο) μέσα στο γενικότερο πλαίσιο των μέτρων της έκτακτης περιόδου, οι διάφορες οικονομικές ενισχύσεις που δόθηκαν στον πληγέντα πληθυσμό. Αξίζει δηλαδή να διερευνηθεί η σκοπιμότητά τους, η αποτελεσματικότητά τους και το σύστημα καταβολής. Τα μέτρα που λήφθηκαν προκειμένου να τονωθεί η οικονομία των σεισμόπληκτων περιοχών ήταν:

- Η παροχή έκτακτης οικονομικής βοήθειας σε κάθε πληγέν νοικοκυριό.
- Η οικονομική ενίσχυση των συνταξιούχων.
- Η ενίσχυση των εργαζομένων και των ανέργων από του Ο.Α.Ε.Δ.
- Η ρύθμιση χρεών προς το δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία (αντίστοιχες ενισχύσεις από Δημόσιους Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας).

Αναλυτικότερα, χορηγήθηκε έκτακτη οικονομική βοήθεια της τάξεως των 200.000 δρχ. σε κάθε οικογένεια της οποίας η κατοικία είχε χαρακτηριστεί προσωρινά ακατάλληλη. Η παροχή αυτή αποσκοπούσε στην κάλυψη των άμεσων αναγκών των σεισμόπληκτων. Η διαδικασία χορήγησης του συγκεκριμένου επιδόματος άρχισε μια εβδομάδα μετά το σεισμό. Η καταβολή της εν λόγω βοήθειας ανεξάρτητα από τις αρχικές καθυστερήσεις υπήρξε εκτεταμένη και κάλυψε εκτεταμένο αριθμό νοικοκυριών. Παραμένει ανοικτό ένα ερώτημα ως προς την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας καταβολής και την εμπλοκή των διαφόρων φορέων (βλ. παράρτημα χαρτών –Χάρτης: Άμεσες –Ενέργειες στο Δήμο Αχαρνών).

ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΛΥΟΜΕΝΩΝ ΟΙΚΙΣΚΩΝ	ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΑΜΕΣΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΩΝ ΣΕΙΣΜΟΠΑΘΩΝ					
		Χορήγηση επιδόματος 200.000 δρχ	Προώθηση διαδικασίας για επιδότηση ενοικίου	Υποβολή αίτησης χορήγησης δανείου επισκευής, ανακατασκευής & αυτοστέγασης από το ΤΑΣ	Προώθηση διαδικασίας για αποζημίωση μέσω του Ο.Α.Ε.Δ.	Υποβολή αίτησης για άδεια επισκευής, ανακατασκευής με ιδίους πόρους	Απόκτηση άλλης δημόσιας αρωγής
ΑΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ	Άλλη Σχέση	5,56%	7,69%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ενοικιαστής	11,11%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%
	Ιδιοκτήτης	83,33%	92,31%	100,00%	100,00%	0,00%	0,00%
ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ	Άλλη Σχέση	10,71%	50,00%	16,67%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ενοικιαστής	62,50%	50,00%	16,67%	100,00%	0,00%	0,00%
	Ιδιοκτήτης	26,79%	0,00%	66,67%	0,00%	0,00%	0,00%
ΚΑΠΟΤΑ	Άλλη Σχέση	7,05%	0,00%	0,00%	11,11%	25,00%	11,11%
	Ενοικιαστής	68,28%	80,00%	5,56%	88,89%	0,00%	77,78%
	Ιδιοκτήτης	24,67%	20,00%	94,44%	0,00%	75,00%	11,11%
ΛΑΘΕΑ (Α)	Ενοικιαστής	38,46%	9,09%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ιδιοκτήτης	61,54%	90,91%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%
ΛΑΘΕΑ (Β)	Άλλη Σχέση	2,27%	0,00%	1,75%	16,67%	0,00%	0,00%
	Ενοικιαστής	17,05%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	30,00%
	Ιδιοκτήτης	80,68%	100,00%	98,25%	83,33%	100,00%	70,00%
ΝΕΑΠΟΛΗΣ	Άλλη Σχέση	12,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ενοικιαστής	25,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ιδιοκτήτης	62,50%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
ΠΛΑΤΩΝΑ	Άλλη Σχέση	5,48%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Ενοικιαστής	50,68%	0,00%	0,00%	50,00%	25,00%	0,00%
	Ιδιοκτήτης	43,84%	100,00%	100,00%	50,00%	75,00%	0,00%

Πίνακας 5.1. Έκτακτες οικονομικές ενισχύσεις σε νοικοκυριά των προσωρινών οικισμών της περιοχής μελέτης. Πηγή επιτόπια έρευνα - Ερωτηματολόγιο

Αντίστοιχα, στις οικογένειες των οποίων οι κατοικίες χαρακτηρίστηκαν επικινδύνως ετοιμόρροπες ορίσθηκε ενίσχυση ύψους 2.000.000 δρχ. για απώλειες σε οικοσκευές κα. Επίσης αποφασίσθηκε να δοθούν 2.000.000 δρχ και στις οικογένειες των θυμάτων. Η ενίσχυση αυτή κατά το φαινόμενα δεν δόθηκε σε εκτεταμένη βάση. Η οικονομική ενίσχυση των 2.000.000 δρχ, μέχρι το τέλος του 2001, δόθηκε επιλεκτικά σε μια μερίδα δικαιούχων και όχι στην πλειοψηφία τους. Αυτό πιθανώς να οφειλόταν στην έλλειψη πληροφόρησης των σεισμοπαθών, σε συνδυασμό με τη γραφειοκρατία που χαρακτήρισε την όλη διαδικασία.

Επιπροσθέτως, σε κάθε συνταξιούχο κατεβλήθη ποσό της τάξεως των 120.000 δρχ. Τη χορήγηση αυτής της ενίσχυσης ανέλαβαν τα ασφαλιστικά ταμεία, ενώ η διαδικασία ξεκίνησε την 1^η Οκτώβρη του 1999. Την ίδια, με την προηγούμενη, ημερομηνία άρχισαν να δίδονται ενισχύσεις από τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.). Οι παροχές αυτές αφορούσαν εργαζομένους και άνεργους. Επίσης, όσοι τραυματίστηκαν ή έχασαν τη ζωή τους από το σεισμό ενώ βρίσκονταν στο χώρο εργασίας τους χαρακτηρίστηκαν ως θύματα εργατικών ατυχημάτων. Μάλιστα στις οικογένειες που έχασαν μέλος τους στο χώρο εργασίας χορηγήθηκε από τον Ο.Α.Ε.Δ. επίδομα της τάξεως των 3.000.000 δρχ. Επίσης ο Οργανισμός κατέβαλε το ποσό των 150.000 δρχ ως έκτακτη ενίσχυση κάθε μη επιδοτούμενου άνεργου που μέχρι την 7^η Σεπτεμβρίου του 1999 ήταν εγκεκριμένος άνεργος και υπέστη υλικές ή σωματικές ζημιές. Αντίστοιχα, στους άνεργους που ήταν δικαιούχοι τακτικής επιδότησης και υπέστησαν υλικές ή σωματικές βλάβες κατεβλήθη το ποσό των 150.000 δρχ. μετά το τέλος της τακτικής επιδότησης. Παράλληλα, ο Ο.Α.Ε.Δ. χορηγούσε έκτακτη οικονομική ενίσχυση ύψους 200.000 δρχ σε περιπτώσεις ανέργων που απασχολούνταν σε επιχειρήσεις που διέκοψαν, είτε προσωρινά είτε μόνιμα, τη λειτουργία τους εξαιτίας του σεισμού. Στην τελευταία περίπτωση των ανέργων η οικονομική ενίσχυση ορίσθηκε στις 500.000 δρχ με βασική προϋπόθεση το χαρακτηρισμό της κατοικίας τους ως ακατάλληλης από τα αρμόδια Τ.Α.Σ.

Οι εργαζόμενοι σε επιχειρήσεις που ανέστειλαν οριστικά τη λειτουργία τους εντάχθηκαν σε ειδικό προνομιακό πρόγραμμα επιχορήγησης της απασχόλησης του Ο.Α.Ε.Δ. Στις περιπτώσεις που αυτό το μέτρο δεν επαρκούσε τότε οι άνεργοι εντάσσονταν και σε πρόγραμμα βραχυχρόνιας κατάρτισης. Η διάρκεια της

επιδοτούμενης απασχόλησης ορίσθηκε στα τρία (3) χρόνια και η αμοιβή στις 6.000 δρχ για κάθε ημέρα πλήρους απασχόλησης. Για κάθε άνεργο που άνηκε κατηγορία εκείνων που επέλεξαν την αυτοαπασχόληση ορίσθηκε ενίσχυση ύψους 4.300.000. Το ποσό αυτό αυξανόταν κατά 500.000 δρχ. στην περίπτωση των πολυτέκνων.

Σε συνδυασμό με τα προηγούμενα μέτρα οικονομικής ενίσχυσης των σεισμοπαθών θεσπίσθηκε κι ένα πρόσθετο μέτρο. Αυτό αφορούσε στη ρύθμιση των χρεών προς το δημόσιο και συγκεκριμένα στην παράταση της προθεσμίας καταβολής των χρεών και των ασφαλιστικών εισφορών. Η παράταση αυτή ορίσθηκε στους έξι μήνες έως και τα δυο χρόνια, κατά περίπτωση.

Τέλος, στην προσπάθεια της οικονομικής ανακούφισης των σεισμοπαθών συνέδραμαν έμμεσα και οι Δημόσιες Επιχειρήσεις Κοινής Ωφέλειας. Η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η.) κατασκεύασε δωρεάν δίκτυα υποδομής και υποσταθμούς στους καταυλισμούς σκηνών και λυομένων. Επιπλέον δεν επιδόθηκαν προς είσπραξη οι λογαριασμοί που εκδόθηκαν μετά την 7^η Σεπτέμβρη 1999. Οι λογαριασμοί αυτοί αφορούσαν σε κτίσματα (κατοικίες, επαγγελματικούς χώρους, κλπ) τα οποία χαρακτηρίσθηκαν επικινδύνως ετοιμόρροπα ή προσωρινά ακατάλληλα. Από την άλλη μεριά, ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (Ο.Τ.Ε.) προσέφερε για ένα μήνα τη δυνατότητα δωρεάν επικοινωνίας, μέσω της εγκατάστασης καρτοτηλεφώνων στις σεισμόπληκτες περιοχές. Επίσης, ο ίδιος φορέας ανέστειλε την καταβολή πληρωμής των λογαριασμών σε όλες τις πληγείσες περιοχές, ενώ ταυτόχρονα παρείχε δωρεάν καρτοκινητά.

5.3. Η διαδικασία ελέγχου των κτηρίων

Από τα μέτρα έκτακτης ανάγκης που θα πρέπει να αναφερθούν εδώ είναι κατ' αρχήν η διαδικασία των πρωτοβάθμιων (και δευτεροβάθμιων) ελέγχων των κτηρίων στην περιοχή μελέτης. Πρόκειται για μια διαδικασία που σίγουρα κινήθηκε με υψηλούς ρυθμούς, την οποία όμως δεν μπορούμε να αξιολογήσουμε εδώ καθώς μπορεί και πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο των ειδικών φορέων (π.χ. ΟΑΣΠ). Ως ένα πρώτο σχόλιο θα μπορούσε να τονίσει κανείς την ανάγκη επικαιροποίησης της όλης διαδικασίας με τη χρήση νέας τεχνολογίας, την ανάγκη ύπαρξης της δυνατότητας άμεσης εισαγωγής των στοιχείων των αυτοψιών σε βάση δεδομένων και επιπλέον σε χαρτογραφική βάση. Το κυριότερο δε που θα πρέπει να τονισθεί είναι η ανάγκη ενσωμάτωσης της λογικής των αυτοψιών όχι μόνο στις ανάγκες της περιόδου της έκτακτης ανάγκης, αλλά μακροσκοπικά σε αυτές της περιόδου αποκατάστασης.

5.4. Μέτρα στους τομείς υγείας, της υγιεινής και της περίθαλψης, καθώς και της κοινωνικής πρόνοιας

Αξιοσημείωτη ήταν η προσπάθεια που έλαβε χώρα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων στους τομείς της υγείας, της υγιεινής και της περίθαλψης, καθώς και της κοινωνικής πρόνοιας. Πρόκειται για τομείς στους οποίους συνεργάστηκαν στην περιοχή οι αρμόδιοι κεντρικοί, νομαρχιακοί και τοπικοί φορείς καθώς και μη κυβερνητικές οργανώσεις. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η συμβολή του “Ερυθρού Σταυρού”, των “Γιατρών Χωρίς Σύνορα” και των “Γιατρών του Κόσμου”. Στήθηκαν ακόμη και πρόχειρα ιατρεία προκειμένου να παρέχεται άμεση φροντίδα και περίθαλψη στους σεισμοπαθείς. Οι έκτακτες ανάγκες περίθαλψης στους καταυλισμούς καλύφθηκαν κυρίως από τα κινητά ιατρεία των Γιατρών του Κόσμου, του Ι.Κ.Α και του Συλλόγου Ελλήνων Ψυχολόγων. Ως εκ τούτου, σε ορισμένους καταυλισμούς σκηνών παρέχονταν και ψυχολογική υποστήριξη. Σημαντική συνεισφορά στην πρωτοβάθμια περίθαλψη είχαν και τα ιδιωτικά κέντρα υγείας (π.χ. Πολυιατρικό Κέντρο Μενιδίου). Σημαντικά προβλήματα ανέκυψαν στον τομέα της υγείας και υγιεινής. Οι χημικές τουαλέτες δεν επαρκούσαν, τόσο εξαιτίας του μεγάλου αριθμού αστέγων όσο και εξαιτίας του ότι δεν είχαν εξασφαλισθεί προηγουμένως οι απαραίτητες συνθήκες υγιεινής. Την κατάσταση επιβάρυνε και ο συνωστισμός μεγάλου αριθμού σεισμοπαθών σε περιορισμένης έκτασης γήπεδα.

Σχετικά με τον τομέα της Κοινωνικής Πρόνοιας, ο Δήμος Αχαρνών είχε αναλάβει την κύρια ευθύνη των σχετικών ζητημάτων. Για το σκοπό αυτό δημιουργήθηκε Γραφείο εξυπηρέτησης των σεισμοπαθών στη Διεύθυνση Κοινωνικής Πολιτικής του δήμου. Όπως προαναφέρθηκε το γραφείο αυτό είχε στελεχωθεί με εξειδικευμένο προσωπικό του δήμου αλλά και του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Οι αρμόδιοι κοινωνικοί λειτουργοί παρείχαν υπηρεσίες που σχετίζονταν με την αντιμετώπιση προβλημάτων κοινωνικής φύσης. Προτεραιότητα δόθηκε στα επείγοντα περιστατικά και κυρίως στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού (ηλικιωμένους, βρέφη, εγκύους, άτομα με ειδικές ανάγκες, ασθενείς, συγγενείς θυμάτων). Ειδικότερα οι αρμοδιότητες του γραφείου εξυπηρέτησης των σεισμοπαθών αφορούσε στα ακόλουθα ζητήματα:

- Στη στέγαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες, των ηλικιωμένων, των εγκύων γυναικών και των βρεφών.
- Στην παροχή ψυχολογικής υποστήριξης των οικογενειών των θυμάτων.
- Στην παροχή συμβουλών των σεισμοπαθών που διέμεναν σε καταυλισμούς.
- Στην παροχή εργασίας για την τοποθέτηση ατόμων με ιδιαιτερότητες ή οικογενειών με πολλά και πάσης φύσεως προβλήματα σε τροχόσπιτα.
- Στην προώθηση των ατόμων με χρόνια νοσήματα σε αντίστοιχες νοσοκομειακές μονάδες.

5.5. Η τροφοδοσία των σεισμοπλήκτων

Ένας άλλος σημαντικός τομέας που θα πρέπει να αναφερθεί ήταν αυτός της τροφοδοσίας των σεισμοπλήκτων. Στον τομέα αυτό όπου αναδείχθηκε η πρωταρχικής σημασίας συμβολή του Ερυθρού Σταυρού. Τα μέλη του ΕΣ είχαν αναλάβει τη διανομή ξηράς, κυρίως, τροφής που προέρχονταν (σε πολλές περιπτώσεις) από προσφορές ιδιωτικών εταιριών. Στο Δήμο Αχαρνών δημιουργήθηκαν δυο σταθμοί – αποθήκες ανεφοδιασμού τροφίμων. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε αρχικά το γήπεδο του Αχαρναϊκού και στη συνέχεια οι εγκαταστάσεις του το Τελωνείου. Τα τρόφιμα μεταφέρονταν στους καταυλισμούς με φορτηγά και στη συνέχεια διανέμονταν στους κατοίκους που είχαν δηλώσει ότι σιτίζονται στους συγκεκριμένους χώρους. Σε δεύτερη φάση τις ανάγκες τροφοδοσίας κάλυπταν συμβεβλημένες εταιρίες catering. Συγκεκριμένα στους Θρακομακεδόνες η εταιρία Δεληολάνης και κατόπιν η εταιρία Αϊδίνης είχαν αναλάβει την ετοιμασία και διανομή συσσιτίων, μέχρι και την 18^η Νοέμβρη του 1999.

Ειδικότερα τώρα, ως τα προβλήματα που ενέσκησαν κατά διαδικασία παροχής τροφίμων στους σεισμοπαθείς, προβάλλει πάνω από όλα το γεγονός ότι δεν είχαν εκτιμηθεί σωστά οι ανάγκες που έπρεπε να καλυφθούν. Από τη μια ο αριθμός των αστέγων ήταν μεγάλος και από την άλλη ορισμένες ποσότητες τροφίμων δεν επαρκούσαν, ενώ ταυτόχρονα κάποιες άλλες έμεναν αδιάθετες (π.χ. υπεράριθμες κονσέρβες γάλακτος).

Την τροφοδοσία των καταυλισμών του Δήμου Αχαρνών δυσχέραινε ο μεγάλος αριθμός σεισμοπαθών που είχαν δηλώσει συμμετοχή στα συσσίτια. Η διανομή των μερίδων ήταν χρονοβόρα κι επικρατούσε συνωστισμός. Ειδικότερα, την μόνο στην περιοχή του Μενιδίου, την πρώτη εβδομάδα μετά το σεισμό, διανέμονταν καθημερινά 5.000 μερίδες. Επίσης οι ελλείψεις σε βασικά είδη διατροφής ήταν σημαντικές. Μάλιστα στο γήπεδο του Αχαρναϊκού κατά τη διάρκεια της ημέρας σχηματίζονταν ατελείωτες ουρές από σεισμοπαθείς που ήθελαν να προμηθευθούν νερό και τρόφιμα. Βέβαια αρκετοί από αυτούς δεν έμεναν στο συγκεκριμένο καταυλισμό.

Η ίδια κατάσταση επικρατούσε και στους Θρακομακεδόνες, όπου σε πολλές περιπτώσεις ο Ερυθρός Σταυρός είχε να αντιμετωπίσει την έλλειψη τροφίμων. Οι ελλείψεις αυτές οφείλονταν τόσο στο ότι ορισμένοι σεισμοπαθείς έπαιρναν συσσίτιο δυο φορές την ημέρα όσο και στο ότι αρκετοί από αυτούς διέμεναν εκτός κοινότητας και προέρχονταν κυρίως από το δήμο Αχαρνών. Το πρόβλημα αντιμετωπίστηκε με τη δημιουργία ονομαστικής κατάστασης των δικαιούχων συσσιτίου.

5.6. Άλλα μέτρα έκτακτης ανάγκης

Ένας άλλος τομέας έκτακτων μέτρων που απλά επισημαίνουμε, ως καταχωρημένη προς ανάλυση εμπειρία, είναι αυτός της ασφάλειας - αστυνόμευσης της περιοχής. Εδικά στην περιοχή των Αχαρνών ελήφθησαν ισχυρά μέτρα προκειμένου να αποτραπούν τυχόν λεηλασίες εγκαταλελειμμένων κτισμάτων κτλ. Ο αριθμός των αστυνομικών στους σεισμοπαθείς δήμους ανέρχονταν στους 8.000, ενώ οι περιπολίες τους ήταν 24ωρες. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι ιδρύθηκε εκτάκτως ένα νέο αστυνομικό τμήμα, με περιοχή ευθύνης τους Δήμους Ζεφυρίου και Άνω Λιοσίων.

Θα πρέπει να γίνει ακόμα αναφορά σε διάφορες πρωτοβουλίες και μέτρα που ελήφθησαν είτε τοπικά, είτε κεντρικά αλλά που όμως συνέβαλαν στη διαμόρφωση ενός θετικού κλίματος. Ένα τέτοιο μέτρο ήταν το ειδικό τηλεφωνικό κέντρο, με τετραψήφιο αριθμό 1303 που θεσπίστηκε από το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Οι πολίτες είχαν τη δυνατότητα να υποβάλουν, χωρίς χρέωση, αίτηση για τον πρωτοβάθμιο έλεγχο καταλληλότητας των κτιρίων τους, αλλά και να πληροφορηθούν για σχετικά ζητήματα. Τέλος, αναφορά μπορεί να γίνει ακόμα στη συμβολή των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, στις προσπάθειες ενημέρωσης του πληθυσμού από τον Οργανισμό Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.), καθώς επίσης και στη συμβολή του τοπικού τύπου. Παράλληλα, θα πρέπει να επισημανθεί και θετικός ρόλος των ΟΤΑ (κοινοτικό κατάστημα των Θρακομακεδόνων και το δημοτικό κατάστημα των Αχαρνών) με τη λειτουργία τους ως κέντρα πληροφόρησης και συντονισμού. Ρόλος που αναδείχθηκε μέσα ακριβώς από τη συγκυρία της έκτακτης κατάστασης.